

16è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY VILADEMULS

6a sortida – diumenge, 11 de març de 2018

Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

Olives, Església de Santa Maria d'Olives, can Lleal i ermita de Santa Càndida.

Olives. És un poblet situat al sud de Sant Esteve de Guialbes. El seu nom ens recorda el fruit de les oliveres que amb tanta abundància es cultivaven en aquesta zona. Moltes famílies es feien l'oli en el seu trull i és fàcil veure piques en desús al pati de moltes cases. Pertany al municipi, però no a la baronia, de Vilademuls, dista uns 18 Km de Girona i està a 135 metres sobre el nivell del mar.

Església Parroquial d'Olives. El segle XII ja hi havia una església que era la d'un priorat de canonges augustinians fundat el 1197 amb el consentiment del bisbe de Girona, Gausfred de Medinyà. La comunitat de canonges era reduïda i les possessions es limitaven a finques de la immediata rodalia i d'algun punt una mica més apartat. Amb la pesta bubònica de l'any 1348 van morir tots els membres de la comunitat llevat d'un. El 1592 el papa Climent VIII va secularitzar el monestir, que el 1606 passà a dependre de la canònica de la Seu gironina. Després de moltes vicissituds, l'església va ser reparada l'any 1669, i reedificada en estil barroc i sense detalls ornamentals la primera meitat del segle XVIII (1726 – 1732). L'any 1835, en virtut de la llei de desamortització, les seves propietats foren expropiades i subhastades per l'Estat. Els murs més antics són el de tramuntana i de ponent que semblen una pervivència de la primitiva església romànica. En el mur de ponent hi ha una porta tapiada d'arc simple, visible, en part, a l'interior.

Potser correspon a una construcció del segle XII o anterior. L'actual edifici correspon a la mateixa època que la façana: primera meitat del segle XVIII. No ofereix un interès arquitectònic especial. La primera restauració es va realitzar l'any 1966, essent rector Mn. Martí Vergés. La segona restauració és de l'agost-setembre de l'any 1994: per suggeriment dels fidels del poble i amb la seva prestació voluntària es va treure l'argamassa de les parets de la nau, es va millorar l'aspecte del presbiteri i es va pintar el sostre. El Bisbat es va fer càrrec de la instal·lació de l'aigua al cementiri i a la sagristia. En el mateix pany de paret hi ha l'urna sepulcral de P. R., batlle de Vilademuls, senyor de la torre de Monell. Conté una inscripció que diu: "HIC IACET P()R BAJULUS VILLEMULORUM BONE MEMORIE CONDAM: QUI OBIIT ANNO DNI M CCXC VII DIE IN TITULATA XI KLS AUGUSTI CUIUS ANIMA REQUIESCAT IN PACE. PATER NOSTER". Que traduït diu així: "Aquí descansa P()R Batlle de Vilademuls de

bon record en el seu temps, el qual va morir l'any del Senyor 1297, el dia anomenat 22 de juliol, l'ànima del qual descansi en pau: Pare nostre." Hi ha un escut a cada costat que corresponen a la família de Monell de Vilademuls. **La mare de Déu d'Olives.** És la patrona del poble. Es troba a la capella lateral del presbiteri. La representa una bellíssima imatge d'alabastre policromat, asseguda en un tro, sostenint el Nen amb el braç esquerre i, amb la mà dreta, un objecte perdut. El Nen beneeix amb la mà dreta i amb l'esquerra aguanta la bola del món. Pertany a la primera meitat del segle XIV. L'any 1936 va ser bàrbarament mutilada i abandonada al mig del cementiri. Tres anys després, acabada la guerra, els fidels van recuperar bona part dels elements trossejats i van

reconstruir la imatge. El braç dret, però, no es va trobar i l'actual és de fusta. **Pica de l'aigua beneïta.** Amida 28 x 38 cm. És una peça petita, monolítica, de pedra calcària, tallada en forma de copa ovoïde i sense peu. A la cara externa hi ha tres figures en baix relleu molt pla. El conjunt és format per un orant que té a cada costat una testa humana. L'extrema simplicitat i rudeses d'aquest relleu han fet proposar una datació molt reculada, d'època pre-romànica. De totes maneres, el caire popular i l'extrema tosquetat no han pas d'indicar forçosament una gran antiguitat. Quant a la datació concreta, es fa difícil apuntar una hipòtesi per a aquest tipus d'obres, ja que abraça un període molt ampli. Abans era a l'entrada del temple, mig encastada a la paret, més tard va ser col·locada al presbiteri i en l'última restauració es va posar al fons de la nau.

Àngel d'alabastre. Al mur de la porta de la sagristia hi ha un àngel d'alabastre, mutilat, que, com la Mare de Déu, pertany al segle XIV. **Rectoria.** Adossada al mur occidental del temple hi ha la rectoria, que antigament havia estat la casa dels canonges que servien l'església. Des de l'any 1971 no pertany al Bisbat. La data "1732" gravada a la llinda d'una finestra ens recorda l'època de la seva restauració. **El campanar.** El campanar és molt semblant al dels pobles veïns i se'l pot considerar de la mateixa època de l'església: segle XVIII. Hi ha una sola campana, que serveix per convocar cada setmana els fidels a la santa Missa.

Can Lleal. És una casa pairal molt antiga. S'hi guarden pergamins dels segles XI i XII. L'estructura exterior actual es podria datar dels segles XVI-XVII. De fet, a la llinda d'una finestra de la part septentrional s'hi pot apreciar l'anagrama de Jesús i la data 1623: '16 IHS 23 ".

L'aspecte que ofereix és fruit de la restauració realitzada el 1986. Llavors es va enjardinar el davant, es va eliminar un mòdul d'edifici que desfigurava la majestuosa porta principal i s'obrí una finestra tapiada amb llinda lobulada. Les diverses peces del trull que ornamenten el jardí són un testimoni més que en aquesta zona abundaven les olives i l'oli. El conjunt de la façana respira equilibri, acolliment i serenor.

Capella o Ermita de Santa Càndia. Capella molt dèrriuïda, i coberta de vegetació d'una sola nau amb absis semicircular encarat a llevant. Bàsicament es conserva dempeus part de l'absis i el mur de tramuntana. En el centre de l'absis hi ha les restes d'una finestra. Perdura l'arrencament d'un arc toral de totxo en el mur septentrional. Els murs són fets amb pedra sorrenca petita i mitjana, de contorn arrodonit, unida amb abundant morter de calç i trossos trencats de teula. La capella era dedicada a Santa Càndia, mare de Sant Mer. Precisament Sant Mer té una ermita erigida a l'altra banda de riera de la Farga. Segons Mn. Constans l'origen de l'ermita podria remuntar-se al s. XIII a partir de l'existència de documents en l'arxiu de la Casa Lleal d'Olives. Aquesta, però no apareix en la documentació diocesana fins al s. XVI. A principis del XX, l'any 1910 consta que l'ermita ja es trobava en ruïnes. Santa Càndia era la mare de sant Mer. La llegenda conta que Càndia volia estar amb el seu fill; però el fill desitjava estar

sol. Es van posar d'acord en què llançarien un bastó, i on caigués allà s'instal·laria la mare.